

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4762/2020
28.10.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судије: Јасминке Станојевић, као председника већа, Бисерке Живановић и Споменке Зарић, као чланова већа, у правној ствари тужиоца Центра за социјални рад Лозница, против тужених АА из ..., чији је пуномоћник Владета Петровић, адвокат из ... и ББ из ..., ради лишења родитељског права, одлучујући о ревизији туженог АА изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 181/20 од 27.05.2020. године, на седници одржаној 28.10.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж2 181/20 од 27.05.2020. године и пресуда Основног суда у Лозници П2 350/19 од 11.02.2020. године, у односу на туженог АА и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење у укинutom делу.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лозници П2 350/19 од 11.02.2020. године, усвојен је тужбени захтев тужиоца па су тужени потпуно лишени родитељског права према њиховом малолетном сину ВВ ЈМБГ ... уписаном у МКР који се води за матично подручје ... под бројем .. за 2016. годину.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 181/20 од 27.05.2020. године жалба тужених је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени АА из ... је изјавио ревизију из свих законом прописаних ревизијских разлога.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 55/14), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а на остале битне повреде одредаба парничног поступка се ревизијом тужиоца одређено не указује.

Према утврђеном чињеничном стању, тужени су родитељи малолетног ВВ, рођеног ...2016. године. Налаз и стручно мишљење поводом ове парнице прибављено је

од Центра за социјални рад Крупањ који се у свему изјаснио у свом мишљењу од 10.12.2019. године. Малолетни ВВ је након рођења три дана провео са мајком ББ, када је отац АА затражио помоћ стручних радника за збрињавање детета у другу породицу. Пријаву о занемаривању малолетног ВВ доставила је и патронажна сестра дома здравља будући да услови у којима је малолетни ВВ боравио са родитељима нису били задовољавајући за једно новорођенче. Водитељ случаја ЦСР Лозница је 06.05.2016. године, по позиву хранитељице, заједно са хранитељима код којих су смештене две ВВ сестре, обавила је посету породици која је тада живела у ... и затекла тужене и малолетног ВВ у једној просторији хладној и задимљеној. Дете је било недовољно обучено, хладних екстремитета, а тужена ББ, лошег здравственог стања. Водитељ случаја је тада позвала хитну медицинску помоћ која је малолетног ВВ одвела на преглед на дечије одељење Дома здравља у Лозници. Након прегледа педијатра констатовано је да је дете запуштено, да није купано и да постоји могућност инфекције пупка. Из наведених разлога смештен је у хранитељску породицу у којој су смештене и малолетне ГГ која је касније дата на потпуно усвајање, прво заједничко дете тужених, као и ДД, ћерка тужене из претходне заједнице. Малолетни ВВ стављен је под привремено старатељство ЦСР Лозница. По рођењу малолетни ВВ у својој породици није имао услове за задовољење основних животних потреба, мајка није показала заинтересованост за преузимање бриге о њему а неко време се због здравствених проблема лечила на Одељењу ... Опште болнице у Лозници. Она нема социјалну сигурност нити помоћ и подршку сродника. Тужени отац ради у ... по сменама те није у могућности да преузме бригу о детету. По рођењу дете нису пријавили, нити му дали име. Оба родитеља су органима старатељства од раније позната као нефункционални родитељи, будући да су ћерка тужене из претходне заједнице и заједничка ћерка тужених у хранитељској породици, а троје деце туженог из претходне заједнице на породичном смештају. Тужени АА је малолетног ВВ од када је у мају 2016. године смештен у хранитељску породицу видео три пута, а тужена десетак пута. Не учествују у његовом издржавању, васпитању, лечењу нити су преузели нешто да би га преузели из хранитељске породице. Тужена ББ је живела са туженим АА у једној кући у ... која се састоји од кухиње, собе и купатила које су просторије опремљене за живот али планира да са туженим АА прекине брачну заједницу и врати се бившем партнеру како би вратила заједничку ћерку ДД да живи са њима, а онда и сина ВВ. Тужени АА је сагласан да се тужена ББ помири са бившим партнером и да њихов малолетни син живи са њима али да се он не лиши родитељског права.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да је тужбени захтев основан, те су применом одредбе члана 81. Породичног закона лишили родитељског права обоје тужених, оценивши да је у овом моменту утврђена чињеница и најбољи интерес малолетног ВВ, као императив из члана 266. став 1. Породичног закона, несумњиво указују да су остварени услови за потпуно лишење родитељског права тужених и на неопходност збрињавања детета у хранитељској породици, где се сада и налази.

Врховни касациони суд налази да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено.

Одредбом члана 81. Породичног закона прописано је да родитељ који злоупотребава права или грубо занемарује дужности из садржине родитељског права може бити потпуно лишен родитељског права (став 1.), да родитељ грубо занемарује дужности из садржине родитељског права ако је напустио дете, ако се уопште не стара

о детету са којим живи, ако избегава да издржава дете или да одржава личне односе са дететом са којим не живи, односно ако спречава одржавање личних односа детета и родитеља са којим дете не живи, ако са намером и неоправдано избегава да створи услове за заједнички живот са дететом који се налази у установи социјалне заштите за смештај корисника, ако на други начин грубо занемарује дужности из садржине родитељског права (став 3.), да судска одлука о потпуном лишењу родитељског права лишава родитеље свих права и дужности из садржине родитељског права осим дужности да издржава дете (став 4.).

Одредбом члана 60. Породичног закона прописано је да дете има право да живи са родитељима и право да се родитељи о њему старају пре свих других (став 1.), да право детета да живи са родитељима може бити ограничено само судском одлуком када је то у најбољем интересу детета (став 2.) и да суд може донети одлуку о одвајању детета од родитеља ако постоје разлози да се родитељ потпуно или делимично лиши родитељског права или у случају насиља у породици (став 3.).

По оцени Врховног касационог суда потпуно лишење родитељског права је најтежа породичноправна санкција за родитеља који злоупотребљава родитељско право тако да његови поступци до те мере угрожавају интересе детета, да је угрожен физички, морални и интелектуални развој детета јер грубо занемарује родитељске дужности, тако што уопште не брине о детету, нити подмирује његове основне потребе.

Из чињеничног стања које је утврђено, не може се за сада са сигурношћу утврдити и закључити да је тужени отац АА грубо занемарио дужности из садржине родитељског права које су наведене у цитираном члану 81. Породичног закона до мере због које је неопходно лишити га у потпуности родитељског права.

Наиме, у поступку у вези са породичним односима, у складу са истражним начелом које је прописано Породичним законом, суд може утврђивати чињенице и када оне нису међу странкама спорне, а може и самостално истраживати чињенице које ниједна странка није изнела. Диспозиција странака која је у другој врсти спорова примарна, у овим поступцима је суспендована – истражним начелом. Из наведеног следи да је дужност суда у ситуацијама у којима се ради о правима детета, имајући у виду најбољи интерес детета, да истражи и утврди све релевантне чињенице, без обзира да ли нека од странака предлаже извођење неког доказа, па чак и ако се странке томе противе.

Према оцени Врховног касационог суда, судови нису довољно вредновали и расправили питање најбољег интереса малолетног детета, пре свега из разлога што су се руководили чињеницом да су оба родитеља позната Центру за социјални рад као нефункционални родитељи од раније, да би на бази утврђених чињеница могли да правилно и у потпуности сагледају оправданост изрицања најстрожије мере према једном родитељу, јер није у потпуности сагледана новонастала ситуација од доношења првостепене одлуке. Ово се пре свега односи на околности у погледу промењених прилика на страни туженог оца АА у погледу адекватног смештаја и сталног запослења, као и изражене мотивације да преузме бригу и старање о малолетном сину ВВ, уз подршку породице.

Правилан је закључак нижестепених судова да је одредбом члана 83. Породичног закона прописано да се родитељу може вратити родитељско право када престану разлози због којих је био потпуно или делимично лишен родитељског права, али како је лишење родитељског права крајња мера, то је пре изрицања исте потребно испитати све околности конкретног случаја. Како у светлу нових околности на страни ревидента, чињенично стање није у потпуности утврђено, то ће првостепени суд у поновном поступку поступајући по примедбама из овог решења детаљно расправити чињенично стање, ценити услове у којима дете сада живи и новонастале прилике на страни туженог оца, па ће оценом свих околности случаја, водећи рачуна о заштити најбољег интереса детета, одлучити о постављеном тужбеном захтеву. Судска одлука мора бити у складу са највишим циљем, а то је афирмација права малолетног детата и права некомпромитованог родитеља за вршење родитељских дужности на начин који ће одговарати добробити детета, као и права да живи у свом породичном окружењу јер то јесте у његовом најбољем интересу.

Из наведених разлога, Врховни касациони суд је применом члана 416. став 2. Закона о парничном поступку одлучио као у изреци.

**Председник већа-судија
Јасминка Станојевић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић